

פרק ח

המשך המרדף, הענשת סוכות ופנואל
גדעון לאחר המערכה

תקעיר – פרק ח

קשיים במהלך המרדף

בני אפרים באים בטענות נגד גדעון על כך שלא קרא להם למלחמה במדיין, וגדעון מכבד את אנשי אפרים ומפייס אותך בכך שהוא אומר להם שהפעולה שהם עשו – הרגו את שרי מדיין היא הפעולה הכי חשובה. גדעון רודף אחרי המדיינים גם לעבר הירדן המזרחי, ובדרך מבקש סיוע (אוכל) מאנשי סוכות ופנואל, והם מסרבים כיוון שהם טוענים שהוא עדיין לא ניצח את המדיינים כי זבח ועלמונע עדיין לא בידו. תגובת גדעון לאנשי סוכות – לאחר לכידת זבח ועלמונע אדוש בשרכם בקוצים. תגובת גדעון לאנשי פנואל – כשאשוב בשלום מהמלחמה אתוך את המגדל הזה. גדעון משמיד לגמרי את המדיינים, ומעניש את מנהיגי סוכות והורג את אנשי פנואל. לאחר מכן גדעון הורג את זבח ועלמונע.

לאחר המערכה

ישראל מבקשים מגדעון שהוא ימלוך עליהם ולהתחיל שושלת מלוכה שתמשיך ע"י צאצאיו גם אחרי שהוא ימות. גדעון מסרב ואומר שלא הוא ימשול עליהם, אלא ה' ימשול עליהם. גדעון מבקש מהעם שיתנו לו מהתכשיטים שלקחו כשלל מהמדיינים, ישראל נותנים לו והוא מכן מזה אפוד. כוונתו הייתה לומר שהישועה באה מה', ולכן על ישראל לעבוד את ה', אך התוצאה הייתה הפוכה – החטאת בנ"י. מדיין נכנעו ו-40 שנות שקט, על 70 בני גדעון ובנו אבימלך שנולד מפילגשו של גדעון משכם, וחזרת ישראל לחטוא בעבודה זרה לאחר מותו של גדעון. ובנוסף לא זכרו את החסד שגדעון עשה איתם.

כעס איש-אפרים על גדעון (א-ג)

גדעון

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים:

מָה עָשִׂיתִי עִתָּה כָּכֶם (=מה נחשב מה שעשיתי לעומת מה שאתם עשיתם !?)
הֲלֹא טוֹב עָלְלוֹת-אֶפְרַיִם מִבְּעִיר-אֲבִיעֶזֶר (ההסתכלות שלכם על הישגי הקרב
היא לא נכונה. אתם כועסים עלי שלא קראתי לכם להילחם וממילא נאלצתם להסתפק בהריגת
עורב וזאב שרי מדין - מעשה שלדעתכם לא תרם באופן משמעותי לקרב (=עוללות =אשכול ענבים לא
משובח = הריגת עורב וזאב), אז דעו לכם שהריגת שרי-מדין הוא הישג חשוב יותר מההישגים שאני
השגתי בקרב. אני בסך-הכל גרמתי למנוסת מחנה-מדין (שהוא הבעיר בעיניכם = איסוף הענבים המשובחות)
אולם מבחינה כוללת אין זה ההישג שלי כל-כך גדול בהשוואה לשלכם)
בַּיָּדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים אֶת שָׁרֵי-מִדְיָן: אֶת עֹרֵב וְאֶת זָאֵב!
וְמֵה יִכְלְתִי עֲשׂוֹת כָּכֶם !? (=מה יכולתי לעשות לעומת מה שאתם עשיתם !?)

איש-אפרים

וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיו אִישׁ-אֶפְרַיִם:

מָה הַדְּבָר הַזֶּה עָשִׂיתָ לָנוּ,
לְבַלְתִּי קְרֵאות (שלא קראת) לָנוּ כִּי הִלַּכְתָּ לְהִלָּחֵם בְּמִדְיָן
וַיְרִיבוּן אֹתוֹ בְּחִזְקָה!

אִז רָפְתָה רוּחָם מֵעָלָיו (=שכחו את כעסם עליו)

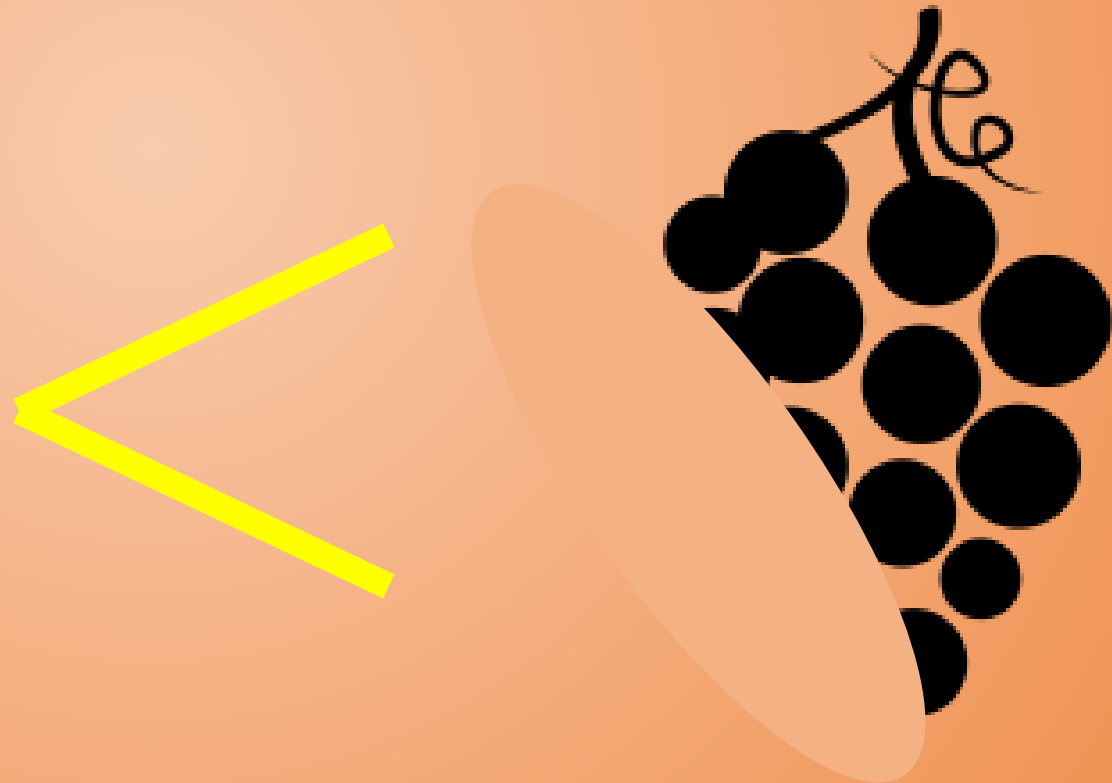
בְּדַבְרוֹ הַדְּבָר-הַזֶּה.

הלא טוב עללות-אפרים מבציר-אביעזר

בציר-אביעזר

עללות-אפרים

לקחת דף ולכתוב בו בגדול

כיצד לדעתך היה צריך גדעון

להגיב לכעסם של אנשי אפרים ?

להדביק אותו על הלוח

להרגיעם ולפייסם ?

להילחם בהם כפי שיעשה יפתח בעוד כמה פרקים ?

לא להילחם אך להתווכח איתם ?

נמק את דעתך !

סירוב אנשי סכות ופנואל לסייע ללוחמי גדעון

אנשי סוכות ואנשי פנואל	גדעון
<p>ויאמר שרי סכות: הכר זבח ועלמנע עתה בידך כי נתן לעבאך לחם !? (=קודם נראה אותך תופס את זבח ועלמנע, ורק אחר-כך נדבר על לתת לעבא שלך לחם)</p>	<p>ויבא גדעון הירדנה עבר (=כדי לעבור אותו, את הירדן) הוא ו- 300 האיש אשר אתו עיפים ורדפים. ויאמר לאנשי סכות: תנו-נא פפרות-לחם לעם אשר ברגלי, כי עיפים הם ואנכי רדף אחרי זבח ועלמנע מלכי-מדין.</p>
	<p>ויאמר גדעון: לכו, בתת ה' את זבח ואת עלמנע בידו, ודשתי (=אלקה, אחבוט) את בשרכם, את קוצי-המדבר (=בקוצים גדולים הגדלים בימות החמה) ואת הברקנים (=ובעמח דוקרני)</p>
<p>ויענו אותו אנשי-פנואל כאשר ענו אנשי-סכות</p>	<p>ויעל משם (משם עלה אל העיר): פנואל, וידבר אליהם כזאת.</p>
	<p>ויאמר גם לאנשי פנואל לאמר: בשובי בשלום אתן (=אשבור) את המגדל-הזה (מבנה מרכזי מבוצר בתוך העיר לשם נסים בעת מלחמה וכד')</p>

לקחת דף ולכתוב בו בגדול

כיצד לדעתך היו צריכים להגיב אנשי סוכות

לבקשת גדעון לסיוע מהם

להסכים לסיוע לגדעון כדי שיוכלו להמשיך במרדף ?

זה מובן מאד כי יש חשש שהמדיינים ינקמו בהם ?

בושה וחרפה על ההתנהגות הבוגדנית שלהם !

נמק את דעתך !

הניצחון במרדף הארוך לכידת שני מלכי מדין

גדעון

וַיַּעַל גְּדֵעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׁכוּנִי – בְּאַהֲלִים,
 ("שכוני באהלים" היא דרך מפורסמת במדבר שמזרח לירדן, בה
 צעדו נוודי המדבר) מִקֶּדֶם לְנֹבַח וַיִּגְבְּהָהּ (=מזרחית לערים אלו)
 וַיִּדֹּף אֶת הַמַּחֲנֶה וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בְּטַח
 (=מחנה מדין היה שליו ובטוח, הם לא האמינו שגדעון יגיע עד שם).

וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם

וַיִּלְכְּדוּ אֶת שְׁנֵי מַלְכֵי-מִדְיָן: אֶת זָבַח וְאֶת צִלְמֶנֶעַ !
 וְכָל הַמַּחֲנֶה הִחָרִיד (=הפחיד, גרם לבהלה ומנוסה)

זבח וצלמנע מלכי מדין

וְזָבַח וְצִלְמֶנֶעַ (מלכי מדין)
 בְּקִרְקֹר (=מקום מרוחק בעבה"י המזרחי)
 וּמַחֲנֵיהֶם עִמָּם,
 כִּי-15,000 כָּל הַנוֹתְרִים מִכָּל מַחֲנֶה בְּנֵי-קָדָם
 (=הנותרים מכל מחנה מדין ובני-קדם ועמלק)
 (מספר זהרועים): וְהַנִּפְלִים 120,000 אִישׁ שֵׁלֶף-חָרָב !

וַיִּנְסוּ זָבַח וְצִלְמֶנֶעַ

גדעון מעניש את מנהיגי העיר סוכות

תלמדו לקח
חסרי הכרת
הטוב
שכמוכם

אנחנו 77 מנהיגי העיר סוכות מוכים בקוצים משום שלא הסכמנו לתת לגדעון ועבאו לחם במרדף אחרי המדיינים.

זלזלנו בגדעון, ודרשנו ממנו קודם לתפוס את זבח ועלמנע מלכי מדיין ורק אז היינו אולי נותנים לו לחם...

וַיָּשֶׁב גִּדְעוֹן בֶּן-יוֹאָשׁ מִן הַמִּלְחָמָה

מִלְמַעְלָה הַחָרֶס (=גדעון שב מהמלחמה בבוקר (בעת עליית השמש = החרס) לאחר שנלחם בלילה

גילוי הזקנים (יד)

וַיִּלְכְּדוּ נְעָרֵי מֵאֲנָשֵׁי-סֻכּוֹת וַיִּשְׁאַלְהוּ,

וַיִּכְתֹּב אֵלָיו אֶת שְׂרֵי-סֻכּוֹת וְאֶת זַקְנֵיהֶּ: 77 אִישׁ.

תוכחת זקני סוכות (טו)

וַיָּבֵא אֶל אֲנָשֵׁי-סֻכּוֹת, וַיֹּאמֶר:

הֲיֵנָה זָבַח וְעַלְמָנֶע אֲשֶׁר חֲרַפְתֶּם אוֹתִי (=לעגתם לי) לֵאמֹר:

'הֲכֹפֵה זָבַח וְעַלְמָנֶע עִתָּהּ בְּיַדְךָ כִּי נָתַן לְאֲנָשֵׁיךָ הַיְעַפִּים לָחֶם ?!

עונש סוכות (טז)

וַיִּקַּח אֶת זַקְנֵי-הָעִיר וְאֶת קוֹצֵי-הַמַּדְבָּר וְאֶת הַבְּרִקָּנִים,

וַיִּדְעוּ (=הודיע את פשעיהם תוך כדי הלקאתם) בָּהֶם אֶת אֲנָשֵׁי-סֻכּוֹת !

תחקור זבח ועלמנע והריגתם

זבח ועלמנע	גדעון
<p>וַיֹּאמְרוּ: כְּמוֹדֵךְ כְּמוֹהֶם אֶחָד (=מראה אחד), כְּתֹאֵר בְּנֵי-הַמֶּלֶךְ! (=אתה גדעון דומה להם וכולכם נראים טוב, ממש כמו בני-מלכים, במילים אחרות הם עונים לגדעון שהם אכן הרגו את אחיו בקרב)</p>	<p>וַיֹּאמֶר אֶל-זֶבַח וְאֶל-עֲלִמְנֵעַ: אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִרְגַתֶּם בְּתֵבוֹר? (כנראה שבאזור הר-תבור נהרגו בקרב אחיו של גדעון, גדעון רוצה להיות בטוח שהם הרגו את אחיו ולכן שואל כיצד נראו אותם הרוגים)</p>
<p>וַיֹּאמֶר זֶבַח וְעֲלִמְנֵעַ: קוּם אֲתָה וּפְגַע-בָּנוּ! נִימוֹק: כִּי כְאִישׁ גְּבוּרָתוֹ! (גבורת האדם כמספר שנות חייו, ולכן גבורת איש גדולה מגבורת נער. הם כנראה העדיפו כדי לשמור על כבודם האחרון, שאדם מבוגר יהרוג אותם, שכן אם נער הורג אותם יש בזה מעין השפלה פחיתות כבוד)</p>	<p>וַיֹּאמֶר: אֲחִי בְנֵי-אִמִּי הֵם (=במשפחה שבה יש ריבוי נשים לבעל אחד, לאחים מאותה אם יש בדרך-כלל קירבה הדדית ביניהם) חַי ה' (=אני נשבע ש:): לֹא הִחַיְתֶם אוֹתָם לֹא הִרְגַתִּי אֶתְכֶם! וַיֹּאמֶר לִיְתֵר בְּכוֹרוֹ: קוּם הִרְגֵּנִי אוֹתָם! וְלֹא שָׁלַף הַנֶּעַר חֶרְבּוֹ! נִימוֹק: כִּי יֵרָא, כִּי עוֹדְנֵנוּ נֶעַר!</p>
	<p>וַיִּקַּם גְּדַעוֹן וַיִּהְרַג אֶת זֶבַח וְאֶת עֲלִמְנֵעַ! וַיִּקַּח אֶת הַשְּׁהָרְנַיִם (=תליון עם דמויות של סהר =ירח) אֲשֶׁר בְּעֻזָּאֵרֵי-גְמְלֵיהֶם.</p>

תוצאת המלחמה

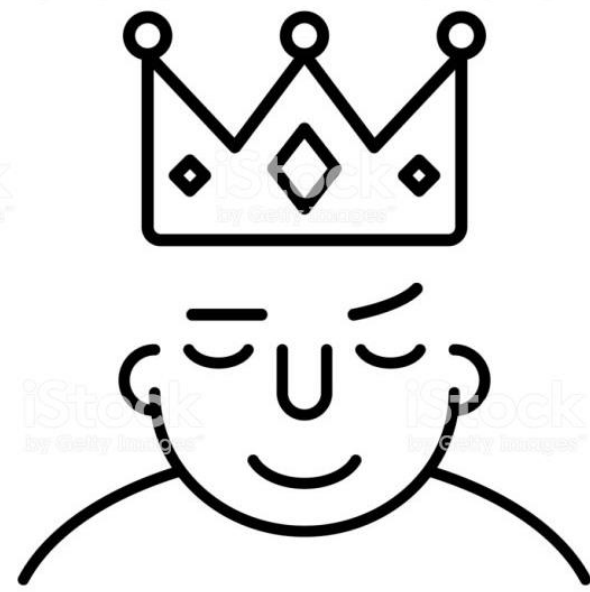
וּיִכְנַע מִדִּין לְפָנַי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

וְלֹא יִסְפּוּ לְשַׂאת רֹאשָׁם (= לא הוסיפו להרים ראש כנגד בנ"י)

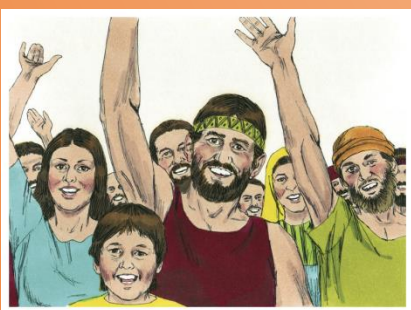
וּתְשַׁקֵּט הָאָרֶץ 40 שָׁנָה בְּיָמַי גְּדֵעוֹן !

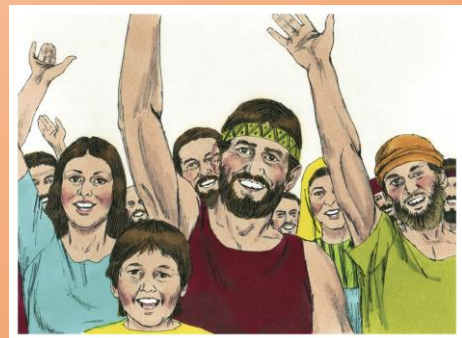
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים גְּדַעוּן:
לֹא אֶמְשַׁל אֲנִי בָכֶם ! וְלֹא יִמְשַׁל בְּנִי בָכֶם !
(אלא:) ה' יִמְשַׁל בָּכֶם !!!

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ-יִשְׂרָאֵל אֶל גְּדַעוּן:
מִשָּׁל בְּנוֹ, גַּם אֶתָּה גַּם בְּנֶךָ גַּם בֶּן-בְּנֶךָ !
כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מֶדִּין !

ביאסת !
אך עדיין אוהבים
אותך

אוהבים אותך גדעון
מושיענו מהמדינים,
ורוצים שתמלוך עלינו
אתה וצאצאך אחריו

ויזנו כל-ישראל אחריו שם (=עשו אותו אלוה)
ויהי לגדעון ולביתו למוקש (=למכשול)

איש ישראל	גדעון
<p>ויאמרו: נתון נתן ! ויפרשו את השמלה (=פרשו יריעת בד) וישליכו שמה איש נזם שללו, ויהי משקל נזמי-הזהב אשר שאל 1,700 זהב, לבד מן השהרנים (=תליונים עם דמות 'שהר'. 'שהר' = סהר = ירח) והנטיפות (=אולי כלים עם בושם נטף) ובגדי הארגמן (=בגדים צבועים אדום) שעל מלכי-מדון, ולבד מן הענקות (=וחוץ מתבשיטי הצוואר) אשר בעזארי גמליהם</p>	<p>ויאמר אלהם גדעון: אשאלה מכם שאלה (=אבקש מכם בקשה) ותנו לי איש נזם (=טבעת או תכשיט לאף או לאוזן) שללו, כי נזמי-זהב להם, כי ישמעאלים הם. (בשלל המדיינים נמצאו נזמים מכיוון שדרכם של בני ישמעאל לענוד נזמים. הערה: בשם 'ישמעאלים' היו קרויים כל נוודי המדבר גם אם הם לא ממש מצאצאיהם של בני-ישמעאל בן אברהם)</p>
	<p>ויעש אותו גדעון לאפוד (=אולי הכוונה לפסל מזהב בדמות בגד) ויצג אותו (=שם אותו לראווה) בעירו בעפרה. ויזנו כל-ישראל אחריו שם (=עשו אותו אלוה) ויהי לגדעון ולביתו למוקש (=למכשול)</p>

הולדת אבימלך מפילגשו אשר בשכם (לא)

ופילגשו (=אישה בעלת מעמד נמוך) אשר בשכם ילדה-לו גם-היא בן,

וישם את שמו אבימלך (עליו יסופר בפרק הבא, פרק ט).

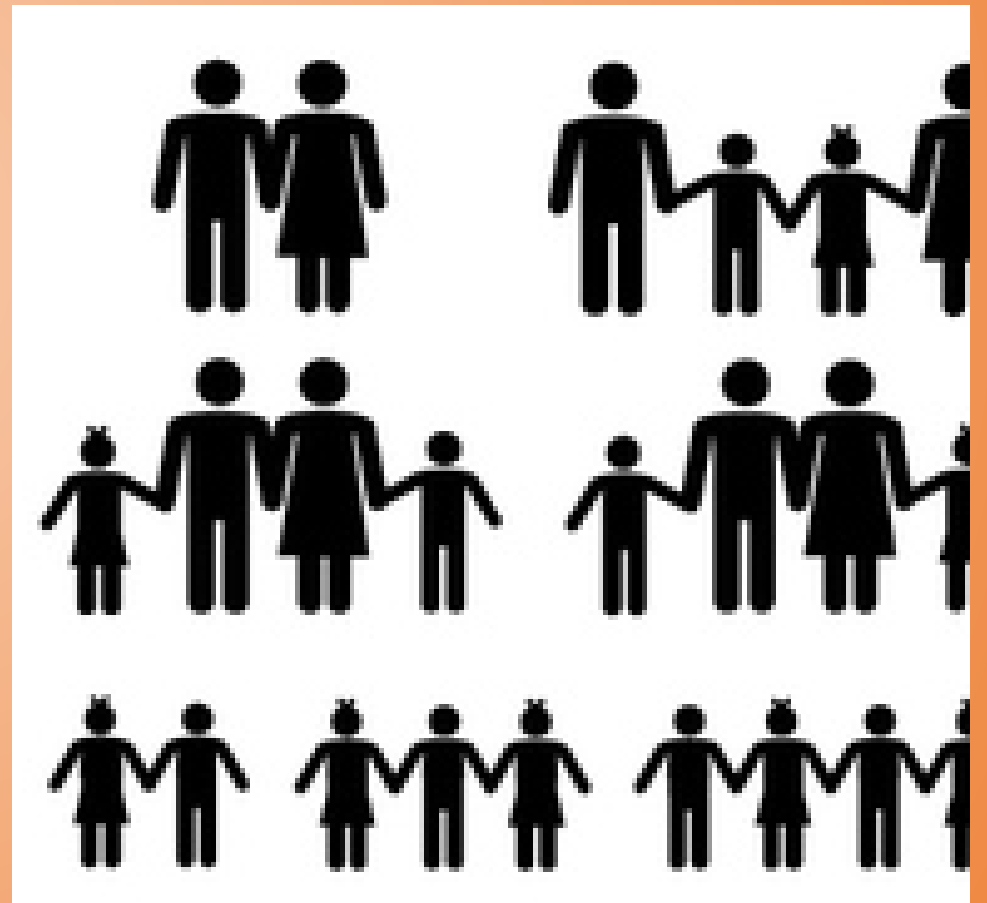

משפחה גדולה (ל)

וילך ירבעל בן-יואש וישב בביתו.

ולגדעון היו 70 בנים יצאי-ירכו,

כי נשים רבות היו לו (=ריבוי ילדיו בא כתוצאה מריבוי נשיו).

ישראל עוזבים את ה' לאחר מות-גדעון (לב-לה)

מות גדעון וקבורתו בעפרה (לב)

וַיָּמָת גִּדְעוֹן בֶּן-יֹאָשׁ בְּשִׁיבָה טוֹבָה,

וַיִּקְבֹּר בְּקִבְר יֹאָשׁ-אָבִיו

בְּעֶפְרָה אָבִי-הָעֶזְרִי

(=בעיר עפרה בה ישבה משפחת אביעזר).

עזיבת ה' (לג-לד)

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָמָת גִּדְעוֹן:

וַיָּשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ (=סרו מהדרך והלכו) אַחֲרֵי הַבְּעָלִים,

וַיִּשְׁיִמוּ לָהֶם בַּעַל-בְּרִית (בעל-ברית = אל כנעני) לֵאלֹהִים

וְלֹא זָכְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת ה'-אֱלֹהֵיהֶם

הַמְצִיל אוֹתָם מִיַּד כָּל אִיְבֵיהֶם מִסָּבִיב

